

سوال می‌کنم از دختر خانم که می‌دانی آقا پسر چقدر درآمد دارد و می‌گوید نه و به پسر می‌گویم تو باید نفقه بدهی. پس می‌دانی این دختر چقدر خرج دارد. چون در نفقه سطح زندگی مرد مهم نیست. شما باید مطابق با سطح زندگی زن، زندگی خود را بچرخانید. از دیگر مواردی که در اسلام برای زنان در نظر گرفته شده، سنت مهریه دادن است که به اعتقاد من در همان سال اول باید اتفاق بیفتد. یعنی طبق قانون اسلام، اول مهر مرد به زن این است که مهریه زن را بپردازد. زن حتی اگر در خانه‌داری یک لیوان هم جابه‌جا کند من به عنوان مرد باید این هزینه را بدهم و اگر زن کوچک‌ترین آسیبی از نظر سلامت ببیند باز هم من باید پاسخگو باشم و همه هزینه‌ها را بدهم. این است حقوق زن در اسلام و خانواده اسلامی که به آن پرداخته نمی‌شود.

جریان‌های فمینیستی را چطور ارزیابی می‌کنید و از نظر شما آیا فمینیسم اسلامی داریم؟

فمینیسم‌های ایرانی را نسبت به آنچه در غرب مطالبه می‌شود، بسیار بی‌سواد می‌دانم. یک لجبازی و اسلام‌ستیزی و مردستیزی دارند. اما فمینیسم اسلامی، دفاع بد از زنان با مبانی اسلامی ماست. دفاعی که به نفع زنان ما تمام نمی‌شود. در سال‌های اخیر رهبر معظم در یکی از سخنرانی‌هایشان تاکید کردند، مواظب باشید زنان را مردواره بار نیاورید. نگاه مردانه یک ظلم در حق زنان است. ما فمینیست اسلامی نداریم اما الگوی زن مسلمان داریم که بسیار زیباست. تقدس‌گرایی افراطی و غلوآمیز، کاری است که برخی از جریان‌های جنبش زنان می‌کنند و بسیار مخرب است.

آیا مبحث ناقص العقل بودن زنان که منتسب به روایت‌های مختلفی است، سندیت دارد؟

کتابی از علامه آملی است با عنوان «زنان در آینه جمال و جبروت» این کتاب بی‌نظیر است.

بهترین کتاب در حوزه زنان با رویکرد اسلامی

است و هرکسی می‌خواهد معیاری برای سنجش دیدگاه‌های برخی افراطیون داشته باشد این کتاب می‌تواند همان محک باشد. جمله‌ای از امیرالمومنین دارند که می‌فرمایند: عقل زنان در جمالشان و جمال مردان در عقلشان است. این جمله صریح حضرت امیر است. ظاهر کلام این است که زنان عقلی ندارند و مردان دارند در صورتی که به فرموده علامه آملی، این در توصیف ذات زنان و مردان نیست. این در توصیف رویکرد و رفتار است. زنان ظرایف حکمت را در ظرایف هنر پیاده می‌کنند. مردان، ظرایف هنر را در ظرایف حکمت پیاده می‌کنند. نوع خردورزی و رفتار آنها

جامعه تبلیغی ما همه و همه افراط دارند. ما روحانی‌ها یک جوری از ازدواج صحبت می‌کنیم که انگار فردی که ازدواج نکرده باید پتکی بر سر او وارد شود. از آن طرف روان‌شناس هم فردیت را تبلیغ می‌کند که حالا آنها که ازدواج کردند چه شده است

معتقد مردم از این فرصت استفاده کردند، چون دیدند در حالت عادی برای یک عروسی باید چند صد میلیون هزینه کنند و یک مدت طولانی هم عقد بمانند تا شرایط فراهم شود و خب با جریان کرونا، حتی خانواده‌ها هم موافق سریع ازدواج کردن بودند. کرونا معذوریت را زیاد کرد، آدم‌ها در سختی قرار گرفته، تصمیم گرفتند. کرونا جلوی بسیاری از تجمعات را گرفت و خیلی‌ها هم حتی اگر کرونا نبود، نداشتند که بتوانند از پس چنین تجمعاتی بیاورند. پس فرصت را مغتنم شمردند.

نظر شما در ارتباط با نهادهای قانونگذار متولی امر خانواده چیست؟

به نظر من، نهاد خانواده مردمی است نه حاکمیتی. پس من با قانونگذاری‌ها در این حوزه مشکل دارم. یکی از مواردی که امروزه باعث اختلاف است، همین دفترچه‌های عقد است. چند نفر را می‌شناسم که در دفترخانه بر سر مهریه عندالمطالبه یا عندالاستطاعه با هم درگیر بودند. به نظر من سیاستگذاری‌های مختلف در حوزه مهریه، مهریه را به قهریه بدل کرده است. من با قانونگذاری مشکل ندارم، اما می‌گویم قانونی بگذارید که منظم‌تر شود. اول فرهنگ‌سازی و بعد قانونگذاری کنید. حق طلاق معضل است. دختران حق طلاق می‌خواهند و پسران می‌گویند هم حق طلاق بدهم، هم مهریه و من از شما می‌پرسم آیا کسی که از روز اول به طلاق فکر می‌کند، قصد زندگی کردن دارد.

لطفاً این نوع نگاه به حقوق زنان را تشریح کنید.

حقوق در خانواده، بحثی جدی و زن‌آموزی متفاوت از زنان گذشته است. خیلی از زنانی که در سال‌های گذشته صرفاً مصرف‌کننده بودند از دید مثبت، امروز صاحب درآمد و کسب و کار هستند؛ مثلاً در ارتباط با حق خروج از کشور قبلاً این حق را به همسر داده بودم. در یک مورد مشابه به محضر رفتیم و همسر ما تعجب گفت یعنی من هر بار برای خروج از کشور باید از همسر اجازه بگیرم؟ نگاهی به دفتردار کرد و به من گفت می‌شود این حق را دائمی کنی و من هم گفتم بله. دفتردار به من گفت حاج آقا مطمئن هستید؟ ممکن است این زن برود برای همیشه و من گفتم اگر من مرد خوبی باشم چرا باید برود. مسأله اصلی من در دفاع از حقوق زنان یا مردان این است که آیا چیزی به خانواده اضافه می‌کند یا خیر. آیا حق طلاق چیزی به خانواده ایرانی یا به زن اضافه می‌کند. من معتقدم حق در مقابل حق است. اگر کسی حق طلاق را می‌خواهد، مهریه را هم نخواهد. چون این حق است در برابر حق. در صورت کلی معتقدم خانواده شکل قرارداد اجتماعی به خود گرفته و شده است بیع. دفاع از حقوق زن، دفاع از فردیت زن است.

زن در خانواده اسلامی چطور تعریف می‌شود؟

تعریف زن در خانواده اسلامی بسیار جذاب است. نگاه به مسلمانی که فهمی از دین در حوزه زنان ندارد، نکنید. بلکه ببینید دین در حوزه زنان چه عملکردی داشته است؛ به طور مثال، بحث نفقه که در دین برای زنان مطرح شده است. وقتی برای مشاوره دختر و پسر نزد من می‌آیند،

من طلاق را غیرطبیعی نمی‌دانم اما چیزی که دلم می‌خواهد بابت آن یقه مسئولان را بگیرم، رجوع بعد از طلاق است. در دنیا از هر پنج طلاق سه رجوع صورت می‌گیرد اما در ایران یک رجوع هم نداریم.

چرا بعد از طلاق را هیچ سازمانی گردن نمی‌گیرد که زوجین را به هم برگرداند. ما سال ۹۹ در برنامه دعوت رجوع بعد از طلاق را داشتیم که پربیننده‌ترین برنامه ما در کل چهار فصل بود.

آیا بعد از آن برنامه، پیام‌های خاصی دریافت کردید؟

دو نفر بودند که عاشق هم شده و با اصرار خودشان و داستان‌های خاص به هم رسیده و بسیار زود هم طلاق گرفته و بعد از سه سال به هم برگشته بودند و یک بچه هم داشتند که حدود چند سالی از رجوع و زندگیشان گذشته بود و ما تثبیت شده این کیس را به برنامه دعوت کرده بودیم. می‌خواهم بگویم ما ریزش داریم اما نجات‌دهنده‌ای وجود ندارد. جای گروه‌های جهادی در حوزه خانواده خالی است، نه این که نداریم، داریم اما به صورت کلونی کلونی است.

آیا قبول دارید نهاد خانواده در ایران دچار افراط و تفریط است؟

بله و می‌خواهم بگویم داریم به مردم آدرس غلط می‌دهیم. برای تحکیم بنیان خانواده می‌گوییم برو و چند همسری را اتخاذ کن، مثلاً در ایران اگر یک میلیون دختر مجرد قطعی داریم، حاصل فردیت تبلیغ شده بد در کشور است. به دختر دهه ۶۰ ما گفته‌اند برو درس بخوان مستقل باش، ولی ما در حاضر دختر نجیب تحصیل‌کرده داریم که خانه دارد، کار دارد، ماشین دارد اما همسر ندارد. این محصول همان افراط و تفریط هاست. یک عده می‌گویند حالا که تعداد دختران مجرد زیاد است، پس همسر دوم شوند که این هم آدرس غلط است. من سال گذشته در برنامه رسماً با این تفکر مخالفت کردم و امسال هم همین‌طور و احساس می‌کنم این یک انزجار از دین برای زنان است. یکی از آن آدرس‌های غلط، دختران را دیر یا زود شوهر دادن است. چه کسی که دخترش را در کودکی شوهر می‌دهد و چه کسی که می‌گوید هر وقت دکترای دخترم تمام شد بعد ازدواج کند، هر دوی این تفکر، افراط و تفریط است. من معتقدم خانواده ایرانی باید در تعادل شکل بگیرد.

عده‌ای از روان‌شناسان ما گویی دغدغه‌های غربی دارند. این تفاوت در نگاه از کجانشی می‌شود؟

مشاوران ما مشاوران روانشناختی هستند نه مشاوران سیاستگذاری. روان‌شناس کار تخصصی خودش را انجام می‌دهد و من می‌گویم ما روحانیان و روان‌شناسان می‌توانیم یک حرف مشترک داشته باشیم، ولی در دو مقام متفاوت. معتقدم درصد زیادی از روان‌شناسان یا جامعه‌شناسان ما دغدغه‌های کلی سیاست‌های نظام را ندارند و نگاه عمومی و مذهبی هم به جامعه ندارند. بسیاری از تعارضات تربیتی ما ناشی از همان آدرس‌های غلطی است که از جامعه می‌گیریم. طرحواره ما ایرانی‌ها در حوزه خانواده در زمان پدران و مادرانمان ایثار بوده، اما امروزه با فردیت‌گرایی دچار تله استحقاق هستیم. بخشی از جامعه و کلاس‌های زرد روان‌شناسی هم چنین دیدگاهی را تائید می‌کنند و به این دیدگاه دامن می‌زنند.

جریان کرونا از جریان‌هایی بود که آمار ازدواج در ایران را بالا برد.

تحلیل شما چیست؟

